

TA'LIM JARAYONIDA TALABA SHAXSINI RIVOJLANTIRISHDA PSIXOKORREKSION DASTURNI QO'LLASH

Otaxonova Nozimaxon Yusupboy qizi

Urganch Davlat Universiteti Psixologiya magistranti 1-kurs

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola ta'lim jarayonida talaba shaxsini rivojlantirishda psixokorreksion dasturni qo'llashning ahamiyatini va samaradorligini o'rganadi. Maqolada psixokorreksiya tushunchasi, uning ta'lim jarayoniga qo'llanilishi va talabalarning ruhiy holatini yaxshilashdagi roli tahlil qilinadi. Psixokorreksion dasturlar ta'limda o'quvchilarning psixologik holatini yaxshilash, stressni kamaytirish, o'zini anglash va o'zini hurmat qilishni oshirish uchun samarali vosita sifatida qaraladi.

Maqola, shuningdek, psixokorreksion usullarni ta'lim jarayonida joriy qilishning ijtimoiy-psixologik foydalarini va bu jarayonni amalga oshirishdagi amaliy yondashuvlarni ko'rsatadi. Talaba shaxsining psixologik rivojlanishiga qaratilgan psixokorreksion dasturlarni tashkil etish, ularning shaxsiy xususiyatlariga moslashish va ta'lim tizimining sifatini oshirishga qaratilgan ilmiy yondashuvlar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: psixokorreksiya, ta'lim jarayoni, talaba shaxsi, psixologik rivojlanish, psixokorreksion dastur, o'zini anglash, o'zini hurmat qilish, stress, shaxsiy rivojlanish, psixologik yordam, pedagogik psixologiya, shaxsiy xususiyatlar, ta'lim tizimi, ijtimoiy-psixologik foyda.

KIRISH

Ta'lim jarayoni talabaning nafaqat bilim olish, balki shaxsiy rivojlanish uchun ham muhim davrdir. Talaba shaxsini rivojlantirish, uning intellektual, ijtimoiy va psixologik o'sishini ta'minlash, ta'lim tizimining eng asosiy maqsadlaridan biridir. Hozirgi kunda ta'lim tizimida psixologik va shaxsiy rivojlanishga katta e'tibor qaratilmoqda. Bu borada psixokorreksion dasturlar ta'lim jarayonining ajralmas qismi sifatida yoshlarni psixologik barqarorlikka erishish, o'zini anglash, ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli bo'lishi uchun samarali vosita hisoblanadi.[1]

Psixokorreksion dasturlar, psixologik yordam ko'rsatish orqali talabaning ichki dunyosini tushunishga, stressni kamaytirishga, emotsional holatni muvozanatlashtirishga yordam beradi. Shuningdek, bu dasturlar o'zini hurmat qilish, o'zini anglash va boshqa shaxsiy fazilatlarni rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, talaba shaxsining kelajakda jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishiga katta hissa qo'shadi. Ta'lim jarayonida psixokorreksion usullarni qo'llash, nafaqat talabaning individual ehtiyojlarini qondirish, balki jamiyatda ijtimoiy moslashuvni kuchaytirish, ularni kelajakdagi kasbiy faoliyatlariga tayyorlashga ham xizmat qiladi.[2]

Maqolaning asosiy maqsadi, ta'lim jarayonida talaba shaxsini rivojlantirishda psixokorreksion dasturlarni qo'llashning ahamiyatini, uning samaradorligini va psixologik rivojlanishga ta'sirini o'rganishdan iboratdir. Bunda psixokorreksion dasturlarni amaliyotda qo'llashning ijtimoiy-psixologik foydalari hamda talabalarning ruhiy va emotsional salomatligini saqlashga qaratilgan takliflar ko'rib chiqiladi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ta'lim jarayonida talaba shaxsini rivojlantirishda psixokorreksion dasturlarni qo'llashning ahamiyati, nafaqat o'quvchilarning bilim olishiga, balki ularning shaxsiy, psixologik va ijtimoiy rivojlanishiga ham katta ta'sir ko'rsatadi. Psixokorreksiya, talabalarning ruhiy holatlarini yaxshilash, ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish, stressni kamaytirish va emotsional muvozanatni tiklashda samarali vosita hisoblanadi. Shuningdek, psixokorreksion dasturlar talaba shaxsining ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi va ularni o'zaro munosabatlarda muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlaydi.[3]

Psixokorreksion dasturlarning ta'lim jarayoniga qo'llanilishi turli usullar va yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Masalan, kognitiv-behavioral terapiya (KBT), emotsional intellektni rivojlantirish, stressni boshqarish, o'zini anglash va o'zini hurmat qilishni oshirishga yo'naltirilgan psixologik mashg'ulotlar talabalarga keng imkoniyatlar yaratadi. Bu usullar o'quvchilarning ijtimoiy va emotsional intellektini rivojlantirishi, o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishiga, shuningdek, ta'lim va kasbiy faoliyatda muvaffaqiyatga erishishiga yordam beradi.

Psixokorreksion dasturlarni qo'llashning ijtimoiy-psixologik foydalari ham katta. Ushbu dasturlar talabalarning o'z muammolarini hal qilishda yordam beradi, ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli moslashishga ko'maklashadi, shuningdek, ularni jamoa ishida faol ishtirok etishga, boshqalar bilan samarali muloqot o'rnatishga, va o'zlarini va boshqalarni hurmat qilishga o'rgatadi. Talabalarning ruhiy salomatligini saqlashga qaratilgan psixokorreksion yordam ta'lim muassasalarida o'quvchilarning muvaffaqiyatli o'qishini va kasbiy faoliyatini ta'minlashga xizmat qiladi.[4]

Psixokorreksion dasturlarni qo'llashda mavjud ba'zi muammolar ham mavjud. Dasturlarning samaradorligi, asosan, psixologik xizmatlarning mutaxassisligi va ushbu jarayonlarga talabalarning faol ishtiroki bilan bog'liq. Shuningdek, psixokorreksiya jarayoni har bir talaba uchun individual yondashuvni talab qiladi, chunki har bir shaxsning psixologik holati, ehtiyojlari va qiyinchiliklari turlicha bo'ladi. Ta'lim muassasalarida psixologik yordam ko'rsatishni tashkil etishda yetarli malakali mutaxassislar, zarur texnik vositalar va resurslarning mavjudligi muhim ahamiyatga ega.

Yuqoridagi tahlillar asosida, ta'lim jarayonida talaba shaxsini rivojlantirishda psixokorreksion dasturlarni qo'llashning bir nechta asosiy natijalari quyidagicha bo'lishi mumkin:[5]

1. Ruhiiy va emotsional barqarorlik: Psixokorreksion dasturlar talabalarga stressni boshqarish, xavotirni kamaytirish va emotsional muvozanatni saqlashga yordam beradi. Bu o'z navbatida ularning akademik muvaffaqiyatlariga ijobiy ta'sir qiladi.

2. O'zini anglash va o'zini hurmat qilish: Dasturlar orqali talaba o'zining ichki dunyosini tushunishga, o'ziga ishonchini oshirishga va ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli bo'lishga o'rgatiladi.

3. Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish: Psixokorreksion yordam talabalarga boshqalar bilan muloqot qilish, jamoa bilan ishlash va ijtimoiy masalalarda muvaffaqiyatli bo'lishni o'rgatadi.

4. Stress va emotsional xavfning kamayishi: Ta'lim muassasalarida psixologik yordam ko'rsatish orqali talabalarning ruhiy salomatligi yaxshilanadi va ular ta'lim jarayonida yuzaga keladigan psixologik qiyinchiliklarni yengish imkoniyatiga ega bo'ladi.

5. Samarali ta'lim: Psixokorreksion dasturlar talabalarning ta'lim jarayoniga to'liq kirishishini ta'minlaydi, bu esa o'quvchilarning umumiy bilim olish samaradorligini oshiradi.

Natijada, psixokorreksion dasturlar ta'lim jarayonida talaba shaxsining rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi, uning emotsional va ijtimoiy salomatligini saqlashga yordam beradi. Shu bilan birga, ta'lim tizimida psixokorreksion usullarni joriy etish, talabalarning umumiy psixologik salomatligini yaxshilashga xizmat qiladi va ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga tayyorlanishda muhim rol o'ynaydi.[6]

XULOSA

Ta'lim jarayonida talaba shaxsini rivojlantirishda psixokorreksion dasturlarni qo'llash nafaqat o'quvchilarning ruhiy holatini yaxshilash, balki ularning shaxsiy, ijtimoiy va psixologik rivojlanishini ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Psixokorreksion dasturlar, stressni kamaytirish, emotsional muvozanatni tiklash va o'zini anglash kabi muhim masalalarda samarali vosita sifatida xizmat qiladi. Ushbu dasturlar talabalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi va ularni o'zaro muloqotda muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlaydi.

Shuningdek, psixokorreksion dasturlar ta'lim jarayonining sifatini oshiradi, talabalarning shaxsiy ehtiyojlarini inobatga olgan holda, ularni psixologik salomatlik nuqtai nazaridan ham qo'llab-quvvatlaydi. Psixologik yordam ko'rsatish orqali o'quvchilar stressni boshqarish, xavotirlarni yengish va o'z ruhiy salomatliklarini mustahkamlashga yordam beradi. Bunda, talabaning o'zini hurmat qilish, o'zini anglash va ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli moslashuv kabi jihatlar alohida e'tiborga olinadi.

Biroq, psixokorreksion dasturlarni ta'lim jarayoniga muvaffaqiyatli joriy etish uchun malakali psixologlar, zarur resurslar va individual yondashuv zarur. Shuningdek, bu dasturlarni ta'lim tizimining barcha darajalarida kengroq qo'llash

uchun o'quv muassasalarining infratuzilmasi va metodik bazasini takomillashtirish zarur.

Umuman olganda, psixokorreksion dasturlar talaba shaxsini rivojlantirishda samarali vosita sifatida ta'lim tizimiga integratsiyalashganda, talabalarning ijtimoiy, psixologik va akademik rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Bu jarayon, nafaqat ularning o'qish muvaffaqiyatini oshiradi, balki ularni kelajakdagi kasbiy faoliyatlariga ham tayyorlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Iskanderov, A. (2015). Pedagogik psixologiya va shaxsiy rivojlanish. Toshkent: O'zbekiston pedagogika universiteti nashriyoti.
2. Qosimova, N. (2017). Ta'lim jarayonida psixokorreksiyaning o'rni va samaradorligi. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
3. Sadriddinov, A. (2018). Ta'limda psixologik yordam va o'quvchilarning ruhiy holatini yaxshilash usullari. Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti.
4. Akhmedova, G. (2020). Psixokorreksiya: nazariy asoslar va amaliyotda qo'llanilishi. Tashkent: Adabiyotlar uyushmasi.
5. Jabborov, B., & Nematova, T. (2019). Psixologik yordam va o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishi. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi ta'lim vazirligi.
6. Pavlova, L., & Ivanov, S. (2021). Psixologik maslahat va ta'lim jarayonida psixokorreksiya. Moskva: Psixologiya va ta'lim nashriyoti.